

Klasa: 224-02/11-01/01

Urbroj: 5030106-11-1

Zagreb, 20. listopada 2011.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst) i članaka 129. i 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Tomislava Karamarka, ministra unutarnjih poslova i Ivicu Buconjića, državnog tajnika u Ministarstvu unutarnjih poslova.

PREDSJEDNICA

Jadranka Kosor, dipl. iur.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, listopad 2011.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. i 2. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU ZAKONOM UREDITI TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Hrvatsko državljanstvo, pretpostavke za njegovo stjecanje i prestanak, uređene su Zakonom o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 70/91 – ispravak, 28/92 i 113/92) koji je stupio na snagu 8. listopada 1991. godine.

U Zakon o hrvatskom državljanstvu ugrađena su osnovna načela i standardi poznati u europskom zakonodavstvu, kao što su načela: pravnog kontinuiteta državljanstva, sprječavanja apatridnosti, isključivosti hrvatskog državljanstva, ravnopravnosti bračne, izvanbračne i usvojene djece.

Kroz godine praktične primjene Zakona uočeni su određeni nedostaci, kako sadržajni tako i normativni, koji se ovim Prijedlogom zakona nastoje otkloniti. Unutarnje zakonodavstvo u području državljanstva potrebno je uskladiti sa stečenim iskustvima u primjeni Zakona o hrvatskom državljanstvu, pravnom regulativom i tendencijama u zakonodavstvu europskih država i konvencijama koje su na snazi u Europi.

Hrvatski sabor, 13. srpnja 2007. godine, donio je Migracijsku politiku Republike Hrvatske za 2007./2008. godinu (Narodne novine, broj 83/2007), kojom se utvrdilo postojeće stanje, ali i definirale mjere i aktivnosti koje će se poduzeti u cilju uređenja migracijskih kretanja. U poglavlju II.1.1. koje se odnosi na stjecanje hrvatskog državljanstva istaknuta je potreba izmjene Zakona o hrvatskom državljanstvu, kako bi se stjecanje hrvatskog državljanstva uvjetovalo uz prethodno odobren stalni boravak, osim za pripadnike hrvatskog naroda i iseljenike. U tom smislu potrebno je izmijeniti odredbu članka 8. stavka 1. točke 3. Zakona, jer ona propisuje da stranac može hrvatsko državljanstvo steći prirođenjem ako je do podnošenja zahtjeva imao prijavljen boravak najmanje pet godina neprekidno i uskladiti s odredbom članka 78. Zakona o strancima (Narodne novine, br. 79/2007 i 36/2009), kojim se uređuju uvjeti za odobrenje stalnog boravka. Zakon o hrvatskom državljanstvu od podnositelja zahtjeva traži poznavanje hrvatskog jezika i latiničnog pisma, međutim, nije propisan način kako se provjerava poznavanje jezika i pisma, niti stupanj znanja koji podnositelj zahtjeva mora imati. S obzirom na činjenicu da većina europskih država pooštrava uvjete za stjecanje državljanstva i izrijekom zahtijeva poznavanje jezika čije se državljanstvo traži, njezine kulture, povijesti i društvenog uređenja, izmjenama i dopunama Zakona sve će

to biti potrebno urediti. Također, izmjenama i dopunama Zakona treba pooštriti uvjete traženja otpusta i na neke slučajeve privilegirane naturalizacije budući da većina europskih zemalja u svim slučajevima primanja u državljanstvo traži otpust iz dosadašnjeg državljanstva sukladno Konvenciji o smanjenju slučajeva višestrukog državljanstva i vojnim obveznicima u slučajevima višestrukog državljanstva.

Ovim Prijedlogom zakona uvažene su smjernice i ciljevi spomenute Migracijske politike, olakšano je uključivanje i integracija podnositelja zahtjeva u hrvatsko društvo na osnovu zakonitog i stvarnog boravka.

Prijedlogom zakona detaljnije su razrađene odredbe koje se odnose na reguliranje i duljinu boravka za stjecanje hrvatskog državljanstva po različitim pravnim osnovama.

Jasnije je definiran pojam pripadnika hrvatskog naroda i pojam iseljenika, kako bi se ubuduće ujednačeno tumačili ovi pojmovi.

Za određene kategorije osoba, koje mogu steći hrvatsko državljanstvo po privilegiranim uvjetima (osobe kojima je hrvatsko državljanstvo ranije prestalo otpustom) predlaže se ispunjenje pretpostavke odobrenog boravka i života u Republici Hrvatskoj, čime bi se omogućila njihova integracija u hrvatsko društvo i, u konačnici, pridonijelo demografskom oporavku Republike Hrvatske.

U odnosu na važeći Zakon, ovim Prijedlogom zakona osobama rođenim na području Republike Hrvatske stjecanje hrvatskog državljanstva vezuje se uz prestanak stranog državljanstva, što je sukladno intencijama europskih zakonodavstava, sprječavanju višestrukog državljanstva i postizanju integracije pojedinca u društvo.

Neki članci Zakona o hrvatskom državljanstvu nisu nikad zaživjeli u primjeni, odnosno nisu konzumirani kroz praksu. Određeni zakonski pojmovi više ne egzistiraju u današnjoj pravnoj terminologiji, odnosno pravnim propisima koji se vezuju uz poslove državljanstva. Stoga je izmjenama i dopunama Zakona bilo nužno izmijeniti ih, odnosno brisati.

Ugradnjom nove odredbe prema kojoj osobe koje su na dan 8. listopada 1991. godine imale prebivalište u Republici Hrvatskoj i kojima je odobren stalni boravak, ispunjavaju pretpostavke glede duljine prijavljenog boravka u postupcima stjecanja hrvatskog državljanstva. Time se olakšava stjecanje hrvatskog državljanstva kategoriji osoba koje su imale prebivalište na dan 8. listopada 1991. godine u Republici Hrvatskoj, žive u Republici Hrvatskoj, a do danas nisu stekle hrvatsko državljanstvo.

Osim Ministarstva unutarnjih poslova, nadzor nad provođenjem Zakona o hrvatskom državljanstvu provodi i Ministarstvo uprave, u poslovima stjecanja državljanstva podrijetlom i rođenjem na području Republike Hrvatske, iz nadležnosti ureda državne uprave. Stoga je potrebno preciznije regulirati stvarnu nadležnost pojedinih ministarstava u povjerenim poslovima državljanstva koji imaju različite nositelje.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008), predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku, budući postoje opravdani državni interesi u otklanjanju poteškoća u primjeni važećeg Zakona i reguliranju državljanjskog statusa povratnika u Republiku Hrvatsku. Zakon se u dijelu svojih odredbi naslanja na Zakon o strancima koji se donosi po hitnom postupku, zbog čega je potrebno istovremeno raspravljanje i stupanje na snagu tih Zakona.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU

Članak 1.

U Zakonu o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 70/91 – ispravak, 28/92 i 113/93) u članku 4. stavku 2. riječi: "sa srodničkim učinkom" brišu se.

Članak 2.

U članku 8. stavku 1. točka 3. mijenja se i glasi:

"3. da živi u Republici Hrvatskoj s prijavljenim boravkom 8 godina neprekidno do podnošenja zahtjeva i ima odobren status stranca na stalnom boravku;".

U točki 4. iza riječi: "pismo" stavlja se zarez i dodaju riječi: "hrvatsku kulturu i društveno uređenje;".

U točki 5. riječi: "i da prihvaća hrvatsku kulturu" brišu se.

Iza stavka 3. dodaju se stavci 4. i 5. koji glase:

"Ispunjenje pretpostavke iz stavka 1. točke 4. ovoga članka, utvrđuje se provjerom poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma, kulture i društvenog uređenja.

Osobe starije od 60 godina ne moraju ispunjavati pretpostavke iz stavka 1. točke 4. ovoga članka.".

Članak 3.

Članak 9. mijenja se i glasi:

"Osoba koja je rođena na području Republike Hrvatske i živi u Republici Hrvatskoj, te ima odobren stalni boravak, može prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1., 3. i 4. ovog Zakona.".

Članak 4.

U članku 10. riječi: "odobreno trajno nastanjenje" zamjenjuju se riječima: "odobren stalni boravak i živi".

Članak 5.

Članak 11. mijenja se i glasi:

"Iseljenik, njegovi potomci do 3. stupnja srodstva u ravnoj liniji i njihovi bračni drugovi mogu prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljavaju pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. ovog Zakona.

Iseljenik iz stavka 1. ovog članka je osoba koja se iselila s područja Republike Hrvatske u namjeri da u inozemstvu stalno živi.

Iseljenikom se ne smatra osoba koja je iselila s područja Republike Hrvatske na temelju međunarodnog ugovora ili se odrekla hrvatskog državljanstva, te osoba koja je promijenila prebivalište u druge države koje su u to vrijeme bile u sastavu državne zajednice kojoj je pripadala i Republika Hrvatska."

Članak 6.

U članku 13. stavku 1. točki 2. iza riječi: "Republici Hrvatskoj" dodaju se riječi: "i ima odobren boravak".

Stavak 2. briše se.

Članak 7.

Članak 14. briše se.

Članak 8.

U članku 15. iza riječi: "ovoga zakona" dodaju se riječi: "te živi u Republici Hrvatskoj i ima odobren boravak."

Članak 9.

Članak 16. mijenja se i glasi:

"Pripadnik hrvatskog naroda koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj, može steći hrvatsko državljanstvo ako udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona.

Pripadnost hrvatskom narodu utvrđuje se ranijim deklariranjem te pripadnosti u pravnom prometu, navođenjem te pripadnosti u pojedinim javnim ispravama, zaštitom prava i promicanjem interesa hrvatskog naroda i aktivnim sudjelovanjem u hrvatskim kulturnim, znanstvenim i sportskim udrugama u inozemstvu."

Članak 10.

Članak 19. mijenja se i glasi:

"Rješenje o otpustu iz hrvatskog državljanstva ukinut će se na zahtjev osobe koja je dobila otpust ako ona u roku od tri godine nije stekla strano državljanstvo, a o tome je u roku

od naredne tri godine obavijestila diplomatsku misiju ili konzularni ured Republike Hrvatske u inozemstvu ili neposredno tijelo nadležno za donošenje rješenja o otpustu."

Članak 11.

Članak 24. mijenja se i glasi:

"Osobe koje su hrvatsko državljanstvo stekle podrijetlom ili rođenjem na području Republike Hrvatske, u evidenciju o državljanstvu upisuju se prilikom upisa u maticu rođenih. Zahtjev za upis u evidenciju može se podnijeti i putem diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske u inozemstvu.

Poslove stjecanja hrvatskog državljanstva podrijetlom i rođenjem na području Republike Hrvatske obavljaju nadležni uredi državne uprave odnosno gradski ured Grada Zagreba.

Zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem ili za prestanak hrvatskog državljanstva podnosi se osobno u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji, osim ako je riječ o osobi s invaliditetom, kada se može podnijeti putem zakonskog zastupnika ili ovlaštenog opunomoćenika.

Zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem ili za prestanak hrvatskog državljanstva može se podnijeti i putem diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske u inozemstvu."

Članak 12.

Članak 25. mijenja se i glasi:

"Ministarstvo unutarnjih poslova obavlja poslove u svezi stjecanja hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim ugovorima te poslove u svezi prestanka hrvatskog državljanstva."

Članak 13.

Članak 27. mijenja se i glasi:

"O hrvatskom državljanstvu vodi se evidencija.

Evidenciju o državljanstvu vodi matični ured.

Osobe rođene u Republici Hrvatskoj upisuju se u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured prema mjestu rođenja te osobe.

Osobe rođene u inozemstvu upisuju se u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured prema mjestu prebivališta osobe koja podnosi zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva.

U središnju evidenciju upisuju se osobe koje stječu hrvatsko državljanstvo na temelju odredaba ovog Zakona, a nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Središnju evidenciju vodi tijelo nadležno za poslove opće uprave u Gradu Zagrebu.

Ispravci podataka u evidenciji o hrvatskom državljanstvu mogu se izvršiti samo na temelju rješenja nadležnog tijela koje je odredilo upis u knjigu državljana."

Članak 14.

U članku 28. riječi: "općine ili nadležno diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu" brišu se.

Članak 15.

U članku 29. stavku 2. riječ: "općine" briše se.

Članak 16.

U članku 30. stavku 4. iza riječi: "iz stavka" dodaju se riječi: "1. i".

Članak 17.

Članak 36. mijenja se i glasi:

"Nadzor nad provedbom ovog Zakona i propisa donesenih na temelju tog Zakona provode ministarstvo nadležno za unutarnje poslove i ministarstvo nadležno za upravu.

Ministarstvo nadležno za unutarnje poslove nadzire provedbu odredbi koje se odnose na stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim ugovorima, te prestanak hrvatskog državljanstva.

Ministarstvo nadležno za upravu nadzire provedbu odredbi koje se odnose na stjecanje hrvatskog državljanstva podrijetlom i rođenjem na području Republike Hrvatske."

Članak 18.

Ministar nadležan za upravu donosi pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o hrvatskom državljanstvu, propisuje sadržaj i oblik domovnice te utvrđuje cijenu obrasca domovnice.

Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom će propisati obrasce zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem i za prestanak hrvatskog državljanstva te način vođenja i sadržaj evidencije o stjecanju hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim ugovorima te evidencije o prestanku hrvatskog državljanstva.

Način provjere poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma, kulture i društvenog uređenja propisat će ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom, uz suglasnost ministara nadležnih za obrazovanje i kulturu.

Nadležni ministri donijet će propise iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 19.

Smatra se da osobe koje su na dan 8. listopada 1991. godine imale prebivalište u Republici Hrvatskoj i kojima je odobren stalni boravak, ispunjavaju pretpostavke potrebnog boravka u postupcima stjecanja hrvatskog državljanstva.

Članak 20.

Svi postupci pokrenuti do dana stupanja na snagu ovog Zakona dovršit će se po odredbama Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 70/91 – ispravak, 28/92 i 113/93).

Članak 21.

U cijelom tekstu Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 70/91 – ispravak, 28/92 i 113/93) riječi: "teritorij Republike Hrvatske", "policijska stanica" i "diplomatsko ili konzularno predstavništvo", zamjenjuju se riječima: "područje Republike Hrvatske", "policijska postaja" i "diplomatska misija ili konzularni ured" u odgovarajućem broju i padežu.

Članak 22.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2012. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1. Izmjenom članka 4. usklađeno je stjecanje hrvatskog državljanstva podrijetlom posvojene djece s odredbama Obiteljskog zakona, s obzirom da je ukinuta srodnička i roditeljska vrsta posvojenja.

Članak 2. U članku 8. izmijenjeni su uvjeti za redovno stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem. Produljena je duljina potrebnog boravka u Republici Hrvatskoj na 8 godina i vezana uz odobren stalni boravak, što je u potpunosti sukladno intencijama modernih europskih zakonodavstva o državljanstvu. Tako primjerice Njemačka, Makedonija i Mađarska propisuju redovno stjecanje državljanstva nakon 8 godina neprekidnog boravka, a Austrija, Crna Gora i Italija nakon 10 godina. Usporedbom Zakona o hrvatskom državljanstvu sa Zakonom o strancima, uočljivo je da je jednak uvjet od 5 godina neprekidno prijavljenog boravka stranaca u Republici Hrvatskoj za redovno stjecanje hrvatskog državljanstva, kao i za odobrenje stalnog boravka. S obzirom da se stjecanjem državljanstva završava postupna integracija stranca u društvo, potrebno trajanje boravka stranca mora biti dulje u odnosu na sadašnji uvjet za odobrenje stalnog boravka. Uz dosadašnje poznavanje hrvatskog jezika i latiničnog pisma, traži se poznavanje hrvatske kulture i društvenog uređenja radi provođenja ujednačene migracijske politike i zakonskih rješenja u predmetima odobrenja stalnog boravka i stjecanja hrvatskog državljanstva.

Članak 3. Odredba članka 9. koja se odnosi na privilegirano stjecanje hrvatskog državljanstva osobi rođenoj na području Republike Hrvatske izmijenjena je radi usklađivanja sa sadržajem Migracijske politike Republike Hrvatske za 2007./2008. godinu. Stjecanje hrvatskog državljanstva zasniva se na odobrenom stalnom boravku, otpustu iz stranog državljanstva i poštivanju pravnog poretka i običaja Republike Hrvatske, što omogućuje punu integraciju pojedinca u društvo.

Članak 4. Izmjene članka 10. predlažu se radi terminološkog usklađivanja s važećim Zakonom o strancima. Zamijenjen je pojam trajnog nastanjenja pojmom stalnog boravka sukladno važećim odredbama Zakona o strancima.

Članak 5. Izmjenama članka 11. propisuje se stjecanje hrvatskog državljanstva iseljenika, njihovih potomaka do 3. stupnja srodstva u ravnoj liniji i njihovih bračnih drugova, uz potrebu poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma, hrvatske kulture i društvenog uređenja. Zbog kontradiktornosti i poteškoća u dosadašnjoj praktičnoj primjeni ove odredbe potrebno je točno definirati da se iseljenjem smatra odlazak s područja današnje Republike Hrvatske. Iz tih razloga radi preciznijeg definiranja pojma iseljenik uvedeno je i generacijsko ograničenje. Bračni drugovi iseljenika mogu olakšano steći hrvatsko državljanstvo, neovisno o državljanском statusu, odnosno pravnoj osnovi stjecanja hrvatskog državljanstva iseljenika i njihovih potomaka, što će poticajno djelovati na povratak iseljenika i demografska kretanja u Republici Hrvatskoj. Na taj način istovremeno će se izmijeniti dosadašnja zakonska rješenja koja su omogućavala stjecanje državljanstva brojnim osobama koje ne poznaju hrvatski jezik i kulturu, te nisu stvarno povezani s Republikom Hrvatskom, a čiji su davni preci, primjerice u 5. ili 6. stupnju srodstva iselili iz Republike Hrvatske. Iz brojnih zahtjeva proizlazilo je da im hrvatsko državljanstvo treba isključivo radi ulaska bez viza i mogućnosti rada u razvijenijim

zemljama svijeta. Uvažavajući prošlost i okolnosti iseljenja njihovih predaka, ostaje upitno njihovo stvarno konzumiranje državljanškog statusa, a otvara se nebrojeno mogućnosti zlouporaba zbog stvarne nemogućnosti bilo kakvog uvida u valjanost isprava i provjera o kakvim se osobama zapravo radi.

Članak 6. Izmjenama članka 13. upotpunjeno je stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem djeteta, na način da uz življenje u Republici Hrvatskoj ima i zakonski reguliran (odobren) boravak. Predlaže se brisati odredbu stavka 2. koja nije niti primjenjivana u dosadašnjoj zakonskoj praksi.

Članak 7. Predlaže se brisati članak 14. Zakona o hrvatskom državljanstvu s obzirom da Obiteljski zakon više ne poznaje institut roditeljskog posvojenja. Naime, odredbama članka 1. ovoga Zakona omogućeno je od trenutka rođenja stjecanje hrvatskog državljanstva podrijetlom djeteta posvojenog od strane hrvatskog državljanina, čime su potpuno zaštićeni interesi djeteta i hrvatskih obitelji.

Članak 8. Dopunom članka 15. omogućena je reintegracija i ponovno stjecanje hrvatskog državljanstva osobi kojoj je ranije hrvatsko državljanstvo prestalo otpustom sukladno sadržaju međunarodnih konvencija i Migracijske politike Republike Hrvatske za 2007./2008. Mnoge europske države ne poznaju institut ponovnog stjecanja državljanstva nakon otpusta. Ukoliko je ponovno stjecanje zakonski normirano, ono je uvjetovano prijavljenim boravkom u toj državi. U praksi je velik broj osoba koje su nakon otpusta iz hrvatskog državljanstva i stjecanja stranog, zatražile ponovni primitak u državljanstvo Republike Hrvatske. Na taj način izigravaju propise strane države koja ne dopušta dvojno državljanstvo i istovremeno olako stječu hrvatsko državljanstvo. Ovaj način privilegiranog stjecanja državljanstva potrebno je vezati uz činjenicu življenja i reguliranog boravka podnositelja zahtjeva u Republici Hrvatskoj u svrhu njihove reintegracije.

Članak 9. Izmjenom članka 16. definiran je način dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu, čime su otklonjeni nedostaci i proturječna tumačenja ranije odredbe te olakšano stjecanje državljanstva pripadnicima hrvatskog naroda koji žive u inozemstvu. Zakonska praznina u definiranju pripadnosti hrvatskom narodu, odnosno načinu i vrsti dokaznih sredstava kojima se utvrđuje ta činjenica, dovela je do različitih tumačenja i poteškoća u zakonskoj primjeni. Kroz zakonsku primjenu uočeni su brojni slučajevi zlouporaba prava i nezakonitog postupanja stranih državljanina (krivotvorenje isprava, lažno predstavljanje i nacionalno izjašnjavanje) u svrhu stjecanja državljanstva po povoljnijim uvjetima i olakšanja pristupa drugim pravima. Zamijećeno je prilaganje krivotvorenih isprava s naknadno upisanim ili prepravljenim podacima o narodnosti. Nakon što steknu hrvatsko državljanstvo, stranke često iskazuju svoju stvarnu nacionalnu pripadnost, različitu od hrvatske, primjerice kod prijave prebivališta u Republici Hrvatskoj, upisa u popis birača i dr. U svrhu otklanjanja navedenih zakonskih nedorečenosti, zakonskim izmjenama treba definirati način i sredstva dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu.

Članak 10. Izmjenama članka 19. povoljnije se propisuje da osobe koje su dobile otpust iz hrvatskog državljanstva, a nisu stekle strano državljanstvo, ne ostanu bez hrvatskog državljanstva. Takvim osobama, neovisno o činjenici da li su iselile ili nastavile živjeti u Republici Hrvatskoj, konstitutivnim rješenjem po vlastitom zahtjevu omogućit će se ponovno stjecanje hrvatskog državljanstva u svrhu zaštite od apatridnosti.

Članak 11. Izmjenama članka 24. uređen je upis u evidencije o državljanstvu osoba koje su stekle hrvatsko državljanstvo podrijetlom ili rođenjem na području Republike Hrvatske, te mogućnost da se zahtjev podnese i u inozemstvu, što do sada nije bilo zakonski propisano. Također, propisano je da se zahtjevi za stjecanje i prestanak hrvatskog državljanstva prirođenjem podnose osobno, uz taksativno nabrojene izuzetke. S obzirom na važnost državljanstva kao pravne veze između pojedinca i države u građanskom, socijalnom i političkom smislu, potrebno je jasno utvrditi identitet i saslušati podnositelja zahtjeva, te izbjeći moguće zlouporabe prava u budućnosti.

Članak 12. Izmjenom članka 25., sukladno smislu i dosadašnjoj primjeni zakonskih odredbi, propisano je da postupke stjecanja hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim propisima te poslove prestanka hrvatskog državljanstva vodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Važećim Zakonom neprecizno je propisano da poslove državljanstva obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova. Međutim, dio poslova državljanstva koji se odnose na stjecanje hrvatskog državljanstva podrijetlom i rođenjem na području Republike Hrvatske u nadležnosti je ureda državne uprave, odnosno matičnih ureda. Matični uredi vode i evidenciju o državljanstvu u obliku knjige državljana.

Članak 13. Izmjenom članka 27. usklađena je terminologija s važećim propisima o ustrojstvu državne uprave. Budući da u dosadašnjoj praksi diplomatske misije, odnosno konzularni uredi Republike Hrvatske u inozemstvu nisu primjenjivali navedenu odredbu, odnosno nisu vodili evidenciju o hrvatskom državljanstvu, propisano je da evidenciju o državljanstvu vode matični uredi.

Uz to, propisano je uvjet i nadležnost za ispravak podataka u evidenciji o hrvatskom državljanstvu, što je do sada bilo propušteno.

Članak 14. Izmjenom članka 28. propisuje se da domovnicu kao javnu ispravu kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo izdaje matični ured. Na taj način sadržaj odredbe usklađen je s dosadašnjom zakonskom praksom jer niti do sada nadležne diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske u inozemstvu nisu izdavale domovnice. Domovnice izdaju isključivo matični uredi, koji i vode evidencije o hrvatskom državljanstvu.

Članak 15. Izmjenom članka 29. usklađena je terminologija s važećim propisima o ustrojstvu državne uprave.

Članak 16. Dopunom članka 30. predlaže se zadržati osnovno zakonsko načelo kontinuiteta hrvatskog državljanstva. Postupak utvrđivanja hrvatskog državljanstva obavlja policijska uprava, odnosno postaja, čime je sadržaj odredbe usklađen s dosadašnjom zakonskom praksom.

Članak 17. Izmjenom članka 36. podijeljena je nadležnost u provođenju nadzora nad primjenom zakona i podzakonskih propisa o državljanstvu između Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva uprave. Dosadašnjim člankom 36. Zakona propisano je da nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na temelju toga Zakona provodi jedino Ministarstvo unutarnjih poslova, što je onemogućavalo kvalitetan nadzor rada ureda državne uprave. Naime, stjecanje hrvatskog državljanstva podrijetlom i rođenjem na području Republike Hrvatske u nadležnosti je ureda državne uprave, koji su u organizacijskom i

funkcionalnom smislu pod nadzorom Ministarstva uprave. Zato je trebalo jasno razgraničiti nadležnost u nadzoru nad provedbom Zakona i provedbenih propisa, na način da Ministarstvo unutarnjih poslova nadzire stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim ugovorima, te prestanak hrvatskog državljanstva, a Ministarstvo uprave nadzire provedbu stjecanja hrvatskog državljanstva podrijetlom i temeljem rođenja na području Republike Hrvatske.

Članak 18. Daje se ovlast ministru nadležnom za upravu da donese pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija o hrvatskom državljanstvu, sadržaju, obliku i cijeni domovnica, jer se radi o poslovima državljanstva iz djelokruga ureda državne uprave. Ministar nadležan za unutarnje poslove propisat će pravilnikom obrasce zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem i po međunarodnim ugovorima te evidencije o prestanku hrvatskog državljanstva, čime će se provedbenim propisom urediti poslovi državljanstva iz djelokruga Ministarstva unutarnjih poslova. Također, daje se ovlast ministru nadležnom za unutarnje poslove da, uz suglasnost ministara nadležnih za obrazovanje i kulturu, propiše sadržaj i način provjere poznavanja hrvatskog jezika i pisma, kulture i društvenog uređenja Republike Hrvatske.

Članak 19. Utvrđuje se da osobe koje su na dan 8. listopada 1991. godine imale prebivalište u Republici Hrvatskoj i odobren im je stalni boravak, ispunjavaju pretpostavke glede duljine formalno prijavljenog boravka po propisanim pravnim osnovama za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem. Time je navedenoj kategoriji osoba omogućeno stjecanje hrvatskog državljanstva po povoljnijim zakonskim uvjetima trajanja boravka, ukoliko ispunjavaju druge propisane zakonske pretpostavke, a do danas nisu regulirale hrvatsko državljanstvo.

Člankom 20. Propisano je da će se započeti postupci stjecanja hrvatskog državljanstva dovršiti prema odredbama Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 28/92 i 113/93).

Člankom 21. Usklađuje se terminologija važećeg Zakona s terminologijom ostalih Zakona.

Članak 22. Propisuje se stupanje Zakona na snagu.

ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU**Članak 4.**

Podrijetlom stječe hrvatsko državljanstvo dijete:

1. čija su oba roditelja u trenutku njegova rođenja hrvatski državljani;
2. čiji je jedan od roditelja u trenutku rođenja djeteta hrvatski državljanin, a dijete je rođeno u Republici Hrvatskoj;
3. čiji je jedan od roditelja u trenutku rođenja djeteta hrvatski državljanin, drugi bez državljanstva, ili nepoznatog državljanstva, a dijete je rođeno u inozemstvu.

Podrijetlom stječe hrvatsko državljanstvo i dijete stranog državljanstva ili bez državljanstva ako su ga prema odredbama posebnog zakona usvojili hrvatski državljani sa srodničkim učinkom. Takvo se dijete smatra hrvatskim državljaninom od trenutka rođenja.

Članak 8.

Prirođenjem može steći hrvatsko državljanstvo stranac koji je podnio zahtjev za primanje u hrvatsko državljanstvo ako udovoljava ovim pretpostavkama:

1. da je navršio 18 godina života te da mu nije oduzeta poslovna sposobnost;
2. da ima otpust iz stranog državljanstva ili da podnese dokaz da će otpust dobiti ako bude primljen u hrvatsko državljanstvo;
3. da je do podnošenja zahtjeva imao prijavljen boravak najmanje pet godina neprekidno na teritoriju Republike Hrvatske;
4. da poznaje hrvatski jezik i latinično pismo;
5. da se iz njegova ponašanja može zaključiti da poštuje pravni poredak i običaje u Republici Hrvatskoj i da prihvaća hrvatsku kulturu.

Smatrat će se da je udovoljeno pretpostavci iz točke 2. stavka 1. ovoga članka, ako je zahtjev podnijela osoba koja je bez državljanstva ili koja će ga prema zakonu zemlje čiji je državljanin izgubiti samim prirođenjem.

Ako strana država ne dopušta otpust ili za otpust postavlja pretpostavke kojima se ne može udovoljiti, dovoljna je izjava osobe koja je podnijela zahtjev da se pod pretpostavkom stjecanja hrvatskog državljanstva odriče stranog državljanstva.

Članak 9.

Osoba koja je rođena na teritoriju Republike Hrvatske može steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1, 2. i 4. ovoga zakona.

Članak 10.

Stranac koji je u braku s hrvatskim državljaninom i kojem je odobreno trajno nastanjenje na području Republike Hrvatske, može prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1-4. ovoga zakona.

Članak 11.

Iseljenik kao i njegovi potomci mogu prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljavaju pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1-4. ovoga zakona.

Stranac koji je u braku s iseljenikom koji je stekao hrvatsko državljanstvo u smislu odredbe stavka 1. ovog članka može steći hrvatsko državljanstvo, iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1-4. ovoga zakona.

U smislu stavka 1. ovoga članka, iseljenik je osoba koja se iselila iz Hrvatske u namjeri da u inozemstvu stalno živi.

Članak 13.

Prirođenjem stječe hrvatsko državljanstvo maloljetno dijete:

1. ako oba roditelja stječu državljanstvo prirođenjem, ili
2. ako prirođenjem stječe državljanstvo samo jedan od roditelja, a dijete živi u Republici Hrvatskoj, ili
3. ako prirođenjem stječe državljanstvo samo jedan od roditelja, drugi je bez državljanstva ili nepoznatog državljanstva, a dijete živi u inozemstvu.

U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka, prirođenjem stječe državljanstvo i maloljetno dijete osobe iz članka 9. ovoga zakona.

Članak 14.

Maloljetno dijete stranog državljanstva ili bez državljanstva, koje je hrvatski državljanin usvojio s roditeljskim učinkom stječe hrvatsko državljanstvo na zahtjev usvojitelja, iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1-4. ovoga zakona.

Članak 15.

Hrvatski državljanin koji je tražio i ishodio otpust iz hrvatskog državljanstva radi stjecanja kojeg stranog državljanstva, što mu je kao pretpostavka za obavljanje kakvog poziva ili djelatnosti postavila strana država u kojoj ima prebivalište, može ponovo steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točaka 1.-4. ovoga zakona.

Članak 16.

Pripadnik hrvatskog naroda koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj, može steći hrvatsko državljanstvo ako udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točke 5. ovoga zakona i daje pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom.

Izjava iz stavka 1. ovoga članka se predaje nadležnom tijelu ili diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Republike Hrvatske u inozemstvu.

Članak 19.

Rješenje o otpustu iz hrvatskog državljanstva stavit će se izvan snage posebnim rješenjem, na zahtjev osobe koja je dobila otpust, ako ona ne stekne strano državljanstvo u roku od jedne godine od dana objave rješenja u otpustu u "Narodnim novinama" i nastavi živjeti u Republici Hrvatskoj.

Rješenje o otpustu stavit će se izvan snage posebnim rješenjem na zahtjev osobe koja je dobila otpust i iselila se iz Republike Hrvatske ako ona u roku od tri godine od dana iseljenja nije stekla strano državljanstvo, a o tome je u roku od naredne tri godine obavijestila diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu ili neposredno tijelo nadležno za donošenje rješenja o otpustu.

Članak 24.

Zahtjev za stjecanje ili za prestanak državljanstva podnosi se policijskoj upravi odnosno policijskoj stanici.

Zahtjev za stjecanje ili za prestanak državljanstva može se podnijeti i putem diplomatskog ili konzularnog predstavništva Republike Hrvatske u inozemstvu.

Za maloljetno dijete roditelj podnosi zahtjev za stjecanje državljanstva, odnosno daje pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom.

Za stjecanje ili za prestanak državljanstva potreban je pristanak djeteta starijeg od 14 godina.

Članak 25.

Poslove državljanstva obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova, a rješenja o stjecanju i prestanku državljanstva donosi ministar unutarnjih poslova.

Članak 27.

O hrvatskom državljanstvu se vodi evidencija.

Evidenciju o državljanstvu vodi matični ured općine, a o hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište u inozemstvu i nadležno diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu.

Osobe rođene u Republici Hrvatskoj upisuju se u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured općine u kojoj se nalazi mjesto rođenja te osobe.

Osobe rođene u inozemstvu upisuju se u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured općine u kojoj se nalazi prebivalište osobe koja podnosi zahtjev za stjecanje ili za prestanak hrvatskog državljanstva.

U središnju evidenciju upisuju se osobe koje prime hrvatsko državljanstvo temeljem odredaba ovog zakona, a nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Središnju evidenciju vodi tijelo nadležno za poslove opće uprave u Gradu Zagrebu.

Članak 28.

Domovnica je javna isprava kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo, a izdaje je matični ured općine ili nadležno diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u inozemstvu.

Članak 29.

Hrvatsko državljanstvo se dokazuje važećom osobnom iskaznicom, vojnom iskaznicom ili putovnicom.

Hrvatski državljanin koji nema ni jednu od isprava iz stavka 1. ovoga članka dokazuje hrvatsko državljanstvo domovnicom koju, na temelju evidencije o državljanstvu, izdaje matični ured općine.

Članak 30.

Hrvatskim državljaninom smatra se osoba koja je to svojstvo stekla po propisima važećim do dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Hrvatskim državljaninom smatra se pripadnik hrvatskog naroda koji na dan stupanja na snagu ovog zakona nema hrvatsko državljanstvo, a na dotični dan ima prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj, ako da pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom.

Pisana izjava iz stavka 2. ovoga članka predaje se policijskoj upravi odnosno policijskoj stanici općine na čijem području osoba ima prebivalište.

Utvrđivanje pretpostavki iz stavka 2. ovoga članka obavlja policijska uprava odnosno policijska stanica. Ako utvrdi da su ispunjene sve pretpostavke naložit će upis u evidenciju o državljanstvu bez donošenja pisanog rješenja. Ako utvrdi da nisu ispunjene sve pretpostavke odbit će zahtjev rješenjem.

Članak 36.

Nadzor nad provođenjem ovoga zakona i propisa donesenih na temelju toga zakona provodi Ministarstvo unutarnjih poslova.